

21. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2014. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: **5. razred**

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova državnog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Test se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u testovima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje preporučen od ministra znanosti, obrazovanja i sporta, dr. sc. Željka Jovanovića, za korištenje u osnovnim i srednjim školama i objavljen na internetskim stranicama Instituta za Hrvatski jezik i jezikoslovlje.

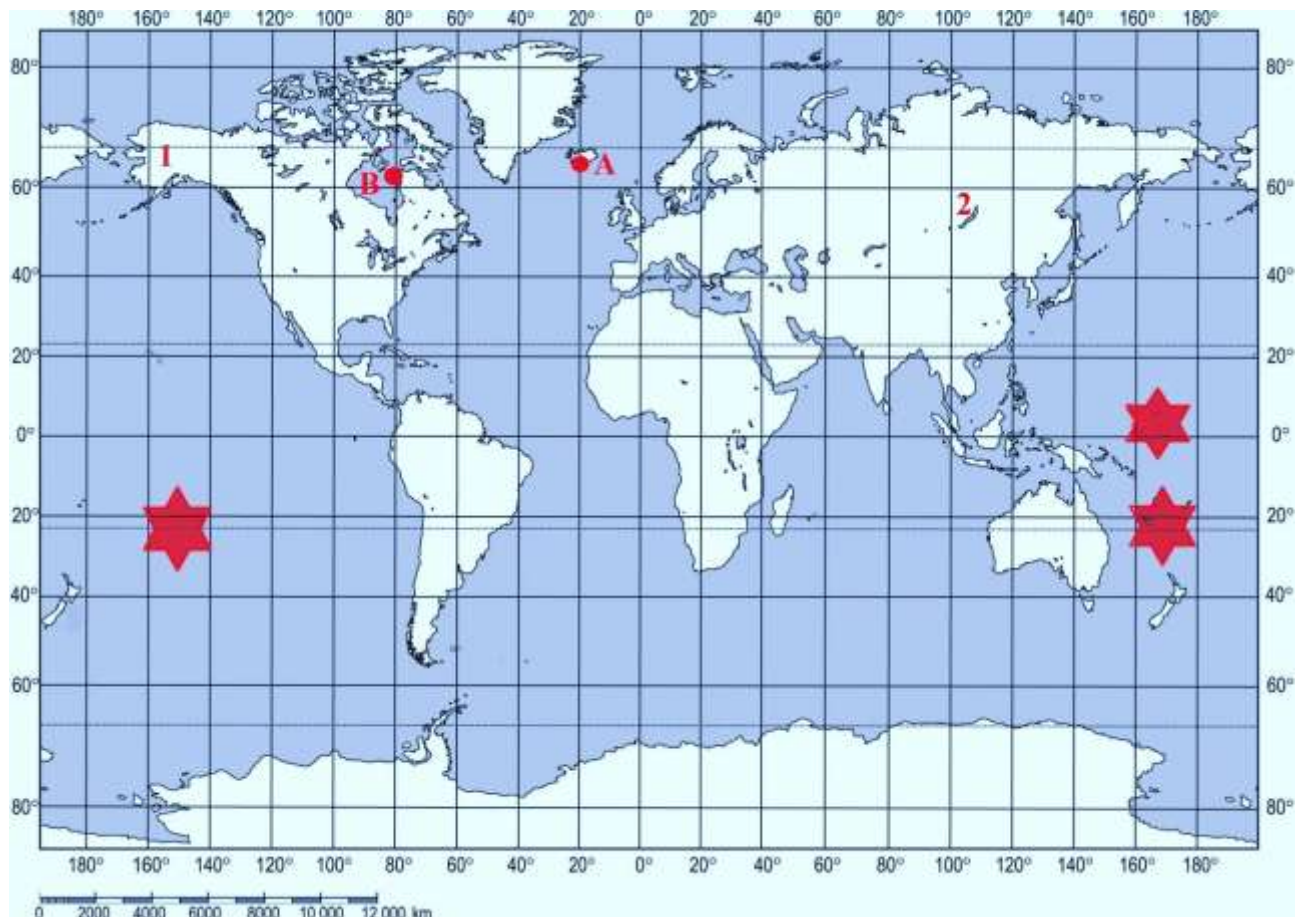
Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog tiskanog slova

Za vrijeme testiranja ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio testa.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadaci prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadaci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zgradama ili odgovori u kojima je u kombinaciji upisan ispravan odgovor i odgovor u zagradi ne vrednuju se.

SLJEDEĆIH ŠEST ZADATAKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE SVIJETA.

3

 1. Ime otoka označenog na priloženoj geografskoj karti crvenim kružićem i slovom **A** je _____, pripada _____ (upiši ime kontinenta), a nalazi se u _____ pojasu (upiši puni naziv toplinskog pojasa).
2

 2. Ime zaljeva na čijoj se obali nalazi naselje na poluotoku, označeno na priloženoj geografskoj karti crvenim kružićem i slovom **B**, je _____ zaljev. Prema uobičajenoj podjeli na tri oceana, ime oceana kojemu pripada zaljev je _____ ocean.
2

 3. Ime poluotoka na priloženoj karti označenog brojem **1** je _____, a ime jezera označenog brojem **2** je _____ jezero.
1

 4. Ako avion leti najkraćim putem obrnuto od smjera rotacije od otoka označenog na priloženoj geografskoj karti crvenim kružićem i slovom **A** do naselja označenog crvenim kružićem i slovom **B**, preletjet će udaljenost od _____ stupnjeva.
3

 5. Na priloženoj karti ispuni kemijskom olovkom kopneni i otočni dio kontinenta Sjeverne Amerike koji se nalazi u žarkom pojasu, zaokruži dio Azije koji se nalazi na zapadnoj Zemljinolj polutki i upiši slovo **X** u površinom najmanji kontinent kojeg presijeca meridijan koji se nalazi na 5° zapadno od početnog meridijana.

2

6. Na priloženoj karti crvenim zvjezdama označen je smještaj otočnih skupina u Tihom oceanu. Zajedničko ime za sve tri otočne skupine je _____, a najčešće ih priključujemo kontinentu čije je ime _____.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA DOPUNI REČENICE UPISIVANJEM ODGOVORA NA CRTU.

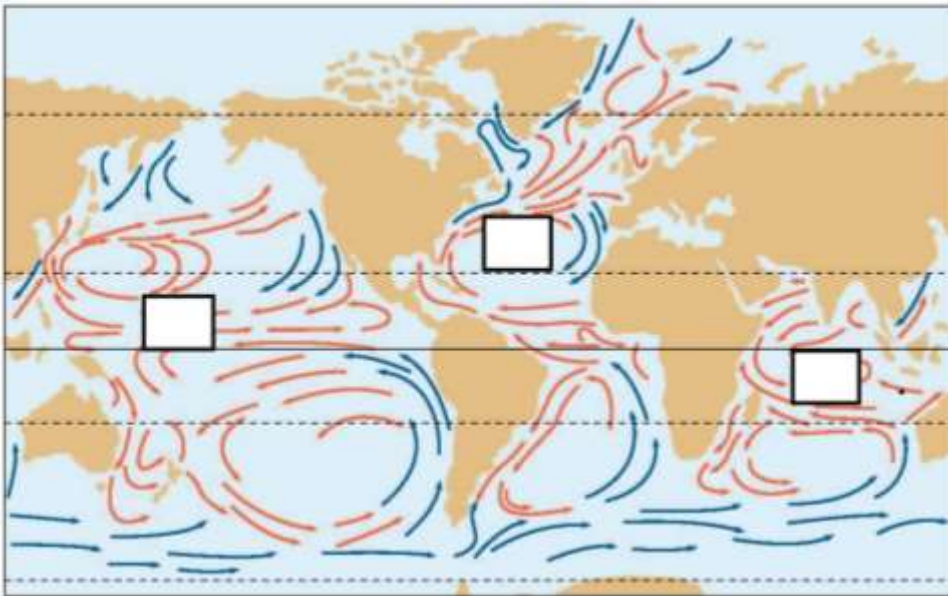
2

7. Znanost koja na temelju meteoroloških podataka proučava fizičke osobine atmosfere naziva se _____, a stručnjaci koji se bave proučavanjem potresa i njihovih popratnih pojava nazivaju se _____.

2

8. Naprava koja se koristi samo za mjerenje tlaka zraka naziva se _____, a naprava koja se koristi samo za mjerenje stupnja zagrijanosti zraka naziva se _____.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE KARTE MORSKIH STRUJA.

2

9. Na priloženoj karti upiši slovo **X** u pravokutnik koji označava do danas najbolje istraženu toplu morsku struju. Ime te morske struje je _____ struja.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

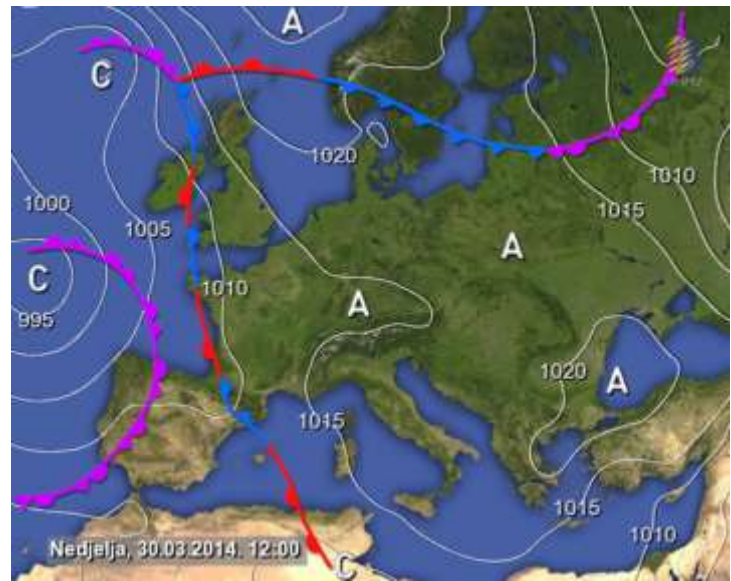
2

10. Morske mijene pripadaju osnovnim **svojstvima** / **gibanjima** mora. Na morske mijene najviše utječe **Mjesečeva** / **Sunčeva** gravitacija. Morska razina izdiže se za vrijeme **oseke** / **plime**. Najčešće se plima i oseka izmjenjuju svakih **8** / **6** sati.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE SINOPTIČKE KARTE. U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2

11. Nad najvećim dijelom Sjeverne Europe 30. ožujka 2014. godine prevladavalo je područje **niskog / visokog** tlaka zraka, iz kojeg se prema Srednjoj Europi kretala **topla / hladna** fronta. Vrijeme u Hrvatskoj bilo je **oblačno s padalinama / vedro i suho**. Vlagu s Atlantskog oceana nad kopno Europe prenose **pasati / glavni zapadni vjetrovi**.

U SVAKOM OD SLJEDEĆIH PET ZADATAKA JEDAN JE ODGOVOR TOČAN. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1

12. Koji prostor Sunčeve zrake mogu obasjati okomito u razdoblju između proljetne ravnodnevice i ljetnog suncostaja na južnoj Zemljinjnoj polutki?

- a) od južne obratnice do sjeverne obratnice b) od sjeverne obratnice do ekvatora
c) od ekvatora do južne obratnice d) od sjeverne obratnice do južne obratnice

1

13. Koji se od navedenih datuma obilježava danom početka nastave u školama Hrvatske nakon povratka učenika s ovogodišnjih proljetnih praznika?

- a) Dan močvarnih staništa b) Dan voda
c) Dan planeta Zemlja d) Dan zaštite prirodnih staništa

1

14. Koji je od navedenih tipova reljefa prevladavajući u područjima koja se prostiru uz paralele na 23°27' sjeverno i južno od ekvatora?

- a) obalni reljef b) pustinjanski reljef
c) krški reljef d) riječni reljef

1

15. Kako se nazivaju stalni vjetrovi koji pušu između 90° i 66°33' južno od početne paralele?

- a) monsoni b) polarni vjetrovi c) pasati d) glavni zapadni vjetrovi

1

16. Koliko dana iznosi vremenski period između dviju pojava mladog Mjeseca?

- a) 28,5 dana b) 29,5 dana c) 30,5 dana d) 31,5 dana

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU KLIMATSKIH DIJAGRAMA.

3

17. U pravokutnike ispod klimatskih dijagrama upiši slovo i broj koji odgovaraju opisu klime prikazane klimatskim dijagramom.

Pazi, u svakom pravokutniku moraju biti upisani samo jedno slovo i jedan broj. Jedno slovo i jedan broj su višak.

A – duge i hladne zime te svježija ljeta; najveći dio padalina u toploj polovici godine

B – visoke temperature cijele godine; suha zima, kišno ljeto

C – topla i suha ljeta, blage i kišovite zime

D – topla ljeta, svježija do umjereno hladne zime; padaline pravilno raspoređene tijekom godine

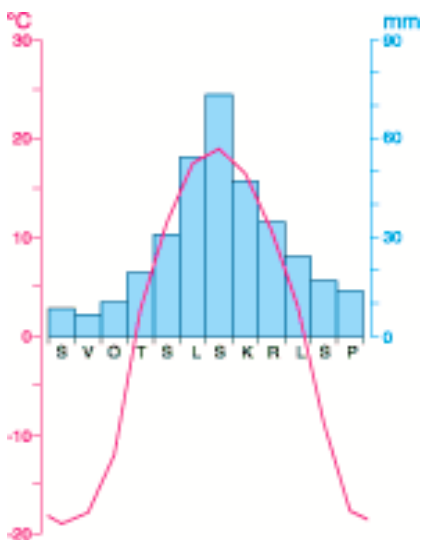
1 – bujne i guste vazdazelenene tropske kišne šume

2 – prirodni biljni pokrivač listopadnih šuma najvećim je dijelom iskručen

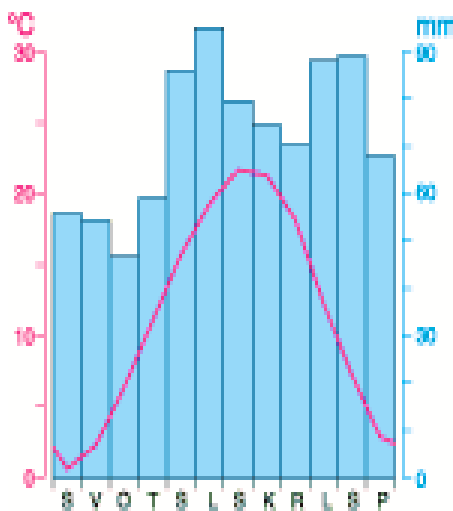
3 – biljne zajednice prilagođene sušnom razdoblju, ističu se akacije i baobab

4 – gusta vazdazelenena šuma u kojoj prevladavaju jela, smreka i bor

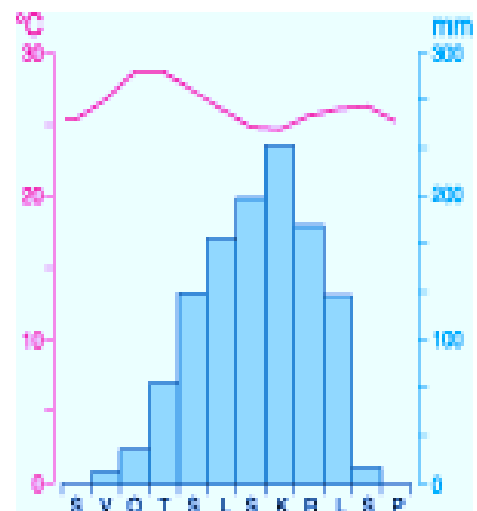
Meteorološka postaja **E**

Meteorološka postaja **F**

Meteorološka postaja **G**

3

18. Na crte iza slova koja označavaju klimatski dijagram u prethodnom zadatku upiši naziv tipa klime koji je prikazan klimatskim dijagramom.

E _____

F _____

G _____

2

19. Klimatski dijagram koji prikazuje tip klime s najvećom amplitudom temperature označen je slovom _____ (upiši slovo klimatskog dijagrama), a klimatski dijagram koji pripada tropskim klimama označen je slovom _____ (upiši slovo klimatskog dijagrama).

U SVAKOM OD SLJEDEĆA TRI ZADATKA DVA SU ODGOVORA TOČNA. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2

20. Koje su među navedenim točne tvrdnje o atmosferi?

- a) u kemijskom sastavu atmosfere najviše ima kisika
- b) najniži sloj atmosfere naziva se troposfera
- c) debljina troposfere najveća je iznad polova
- d) život u velikim gradovima ima pozitivan ekološki utjecaj na atmosferu
- e) Mount Everest nalazi se u troposferi

2

21. Koji su među navedenim pojmovima klimatski elementi?

- a) nadmorska visina
- b) padaline
- c) reljef
- d) naoblaka
- e) morske struje

2

22. Koji se među navedenim obnovljivim izvorima energije najviše iskorištavaju u Hrvatskoj?

- a) energija vode
- b) energija morskih mijena
- c) energija vjetra
- d) energija Sunca
- e) energija biomase

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SLOVA NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.

2

23. Navedene načine postanka padalina poveži s tipom padalina

A – nakupljanje sitnih kristala leda na grmlju, drveću i žicama smrzavanjem kapljica magle za vrlo hladnih zimskih dana

B – nakupljanje sitnih kristala leda na tlu za vrijeme vedrih zimskih noći

_____ tuča

_____ mraz

_____ rosa

_____ inje

_____ snijeg

2 24. Navedena jezera poveži s načinom postanka.

A) Aralsko jezero

B) Plitvička jezera

_____ umjetnog postanka _____ ledenjačkog postanka _____ riječnog postanka
_____ krškog postanka _____ ostatak nekadašnjeg mora

2 25. Navedene opise poveži s imenima znanstvenika i istraživača.

A – objedinio i objavio spoznaje da Zemlja nije središte svemira te da se giba oko Sunca

B – moreplovac čija je ekspedicija u 16. stoljeću potvrdila da Zemlja nije ravna ploča

_____ Kristofor Kolumbo _____ Alfred Wegener _____ Nikola Kopernik
_____ Ruđer Bošković _____ Ferdinand Magellan

U SLJEDEĆEM ZADATKU DOPUNI REČENICE UPISIVANJEM ODGOVORA NA CRTE.

2 26. Izračunaj u koliko će sati 8. svibnja 2014. izaći Sunce u Buzetu, ako će u Vukovaru izaći u 5:23. Vukovar se nalazi 19° istočnije od početnog meridijana, a Buzet je 4° zapadnije od Vukovara.

Prostor za računanje.

U Buzetu će Sunce izaći u _____.

Izračunaj kolika je zračna udaljenost između Buzeta i Vukovara ako je na karti mjerila 1 : 2 500 000 udaljenost između ta dva grada 16 cm.

Prostor za računanje.

Zračna udaljenost između Buzeta i Vukovara je _____.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENE KARTE LITOSFERNIH PLOČA.

2 27. Na priloženoj karti cijelom dužinom podebljaj granicu litosfernih ploča koja se prema uobičajenoj podjeli nalazi u oceanu na čijim se obalama nalazi pet kontinenata.
Reljefni oblik nastao u središnjem dijelu tog oceana kao posljedica udaljavanja litosfernih ploča naziva se _____.

2 28. Marijanska brazda nalazi se na granici dviju litosfernih ploča čija su imena _____
i _____ litosferna ploča.

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI SREDNJI I DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. JEDNO SLOVO I JEDAN BROJ SU VIŠAK.

3 29. Poveži nadmorske visine i boje na općoj geografskoj karti s pripadajućim reljefnim prostorom.

_____ Bilogora	A) od 0 do 200 metara nadmorske visine	1) svjetlo smeđa boja
_____ Pokuplje	B) od 201 do 500 metara nadmorske visine	2) tamno smeđa boja
_____ vršni dio Dinare	C) od 501 do 1000 metara nadmorske visine	3) žuta boja
	D) više od 1001 metar nadmorske visine	4) zelena boja

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH SLIKA.

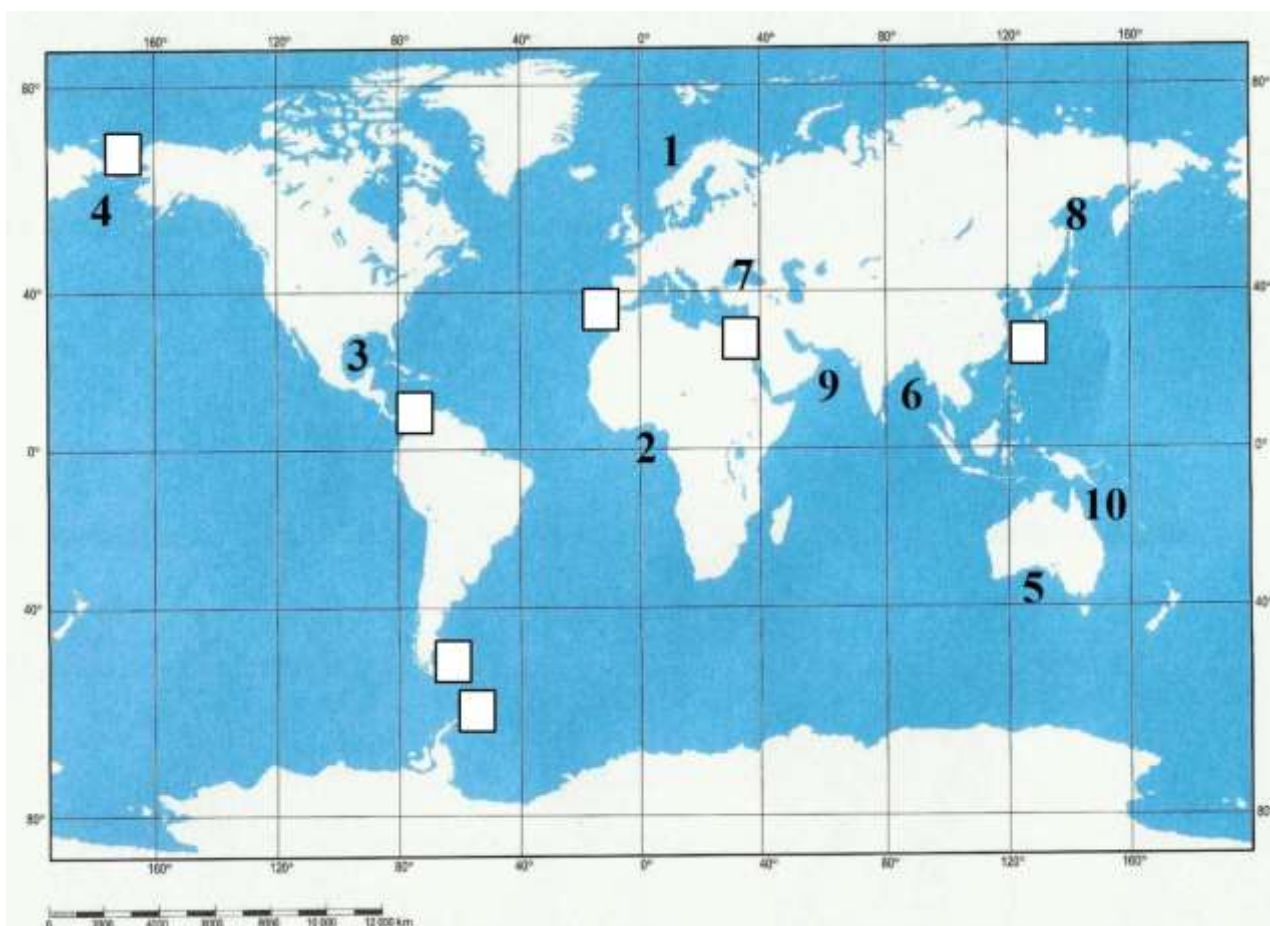
2

30. Na crte ispod slika upiši nazive za tla koja prevladavaju u Dalmaciji i na istoku Hrvatske.

Pazi, jedna crta mora ostati prazna.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU GEOGRAFSKE KARTE SVIJETA.

2

31. Na crte ispred imena zaljeva i mora upiši odgovarajući broj s geografske karte.

_____ Gvinejski zaljev

_____ Koraljno more

2

32. Upiši slovo **A** u pravokutnik na priloženoj geografskoj karti koji prikazuje morski prolaz koji je nakon 1914. godine skratio vrijeme putovanja između istočne i zapadne obale najvećeg kontinenta Novoga svijeta. Ime tog morskog prolaza je _____.

2

33. Upiši slovo **B** u pravokutnik na priloženoj geografskoj karti kojim je označen prirodni morski prolaz koji povezuje Atlantski ocean i Sredozemno more.

Ime tog morskog prolaza je _____.

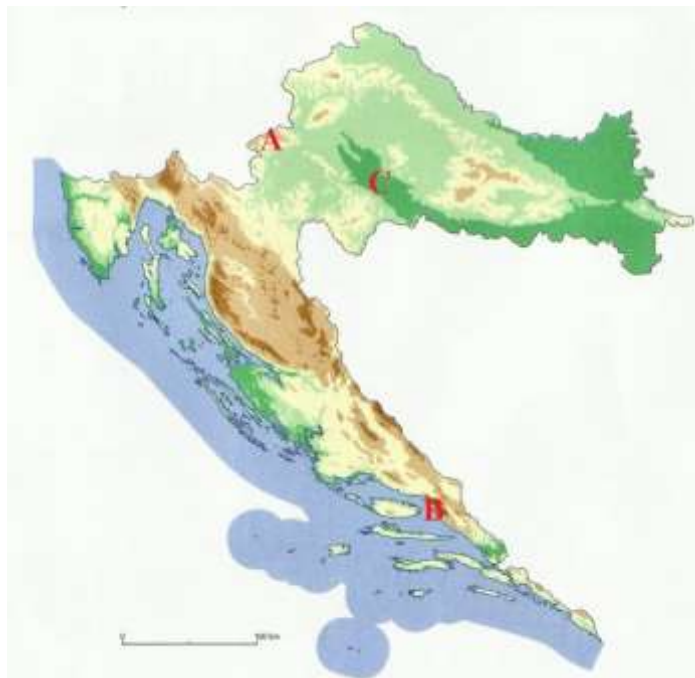
SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH GEOGRAFSKIH KARTA HRVATSKE.

3

34. Među područjima označenim na karti, gora je označena slovom _____, a njezino je ime _____.

Planina je označena slovom _____, a njezino je ime _____.

Močvarno područje koje je ujedno i park prirode označeno je slovom _____, a ime tog močvarnog područja je _____.

2

35. Ime rijeke koja je na priloženoj karti podebljana plavom bojom je _____,

a ime najvećeg umjetnog jezera na karti zaokružеног crvenom bojom je _____ jezero.

